

Sygn. akt II Ka 163/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce II Wydział Karny

w składzie

Przewodniczący: SSO Anna Łaszczych

Sędziowie: SSO Magdalena Dąbrowska

SSO Marek Konrad (spr.)

Protokolant: Luiza Ustaszewska –Sęk

Z udziałem Prokuratora: Andrzeja Ołdakowskiego

Z udziałem oskarżycie posiłkowego: M. R.

po rozpoznaniu w dniu: 11.09.2013r. .

sprawy przeciwko: **W. O.**

Oskarżonemu z art. 220§1kk i inn.

z powodu apelacji: Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Wyszkowie oraz obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wyszkowie z dnia 23.04.2013r. w sprawie IIK 446/10

orzeka:

I. Uchyła zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wyszkowie.

Sygn. akt IIKa 163/13

UZASADNIENIE

W. O. oskarżony został o to, że:

I. w dniu 29 stycznia 2010r. w W., będąc odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy jako właściciel firmy (...)W. O., ul. (...), (...)-(...) W., Magazyn (...), ul. (...), (...)-(...) W., nie dopełnił wynikającego z tego tytułu obowiązku i przez to naraził zatrudnionych pracowników M. R., M. P., J. S. i S. S. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w ten sposób, iż w związku z wykonywaną przez nich pracą polegającą na usuwaniu nadmiaru śniegu z dachu budynku magazynu w szczególności nie zapewnił wymienionym niezbędnymi przy pracy na wysokości odpowiednich środków chroniących przed upadkiem w postaci uprząży i podsystemów łącząco – amortyzujących połączonych z właściwymi punktami kotwiczenia oraz hełmów ochronnych, nie określił pisemnie szczegółowego instruktażu stanowiskowego bhp przed wykonywaniem prac szczególnie niebezpiecznych, oraz nie dokonał oceny ryzyka zawodowego na stanowisku przy odśnieżaniu dachu oraz dopuścił pracowników do pracy na wysokościach powyżej 3 metrów pomimo braku właściwych badań lekarskich, w wyniku czego na skutek złamania się eternitu M. R. upadł z dachu doznając obrażeń ciała w postaci ogniska stłuczenia mózgu – podstawy

pląta czołowego, pourazowego krwawienia podpajęczynówkowego i niedosłuchu ucha prawego, stanowiących chorobę realnie zagrażającą życiu i powodujących ciężki uszczerbek na zdrowiu

tj. o popełnienie czynu z art. 220§1kk i art. 156§2kk w zw. z art. 156§1pkt1kk w zw. z art. 11§2kk

Sąd Rejonowy w Wyszkowie wyrokiem w sprawie IIK 446/10 z dnia 23.04.2013r., uznał oskarżonego za winnego popełnieniu zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 220§1kk i art. 156§2kk w zw. z art. 156§1pkt2kk w zw. z art. 11§2kk skazał, zaś na podstawie art. 156§1pkt2kk w zw. z art. 11§3kk wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której to kary wykonanie, na podstawie art. 69§1i2kk i art. 70§1pkt1kk, warunkowo zawiesił na okres próby lat 2.

Na podstawie art. 46§2kk orzekł na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę w wysokości 10000zł.

Rozstrzygnął także o kosztach sądowych i opłacie.

Apelacje od wyroku wnieśli: Prokurator Prokuratury Rejonowej w Wyszkowie oraz obrońca oskarżonego.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Wyszkowie zarzucił wyrokowi obrazę przepisów prawa materialnego – art. 156§2kk poprzez jego niezasadne zastosowanie i skutek tego, błędne przyjęcie w przedmiotowej sprawie jako podstawy wymiaru kary art. 156§1pkt2kk, pomimo, iż zarzucany oskarżonemu czyn polegał na umyślnym narażeniu pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oraz spowodowaniu przy tym ciężkiego uszczerbku, lecz w formie nieumyślnej, a wskazany drugo z przepisów został powołany w kwalifikacji prawnej czynu wyłącznie w celu dookreślenia postaci doznanej utraty zdrowia

W konkluzji apelacji ten skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez przyjęcia jako podstawy wymiaru kary orzeczonej względem oskarżonego art. 156§2kk w zw. z art. 11§3kk oraz utrzymanie wyroku w pozostałej części.

Obrońca oskarżonego wyrok zaskarżył w całości i zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia – art. 171§1kpk, 370§1kpk w zw. z art. 391§1kpk poprzez uniemożliwienie obrońcy podczas rozprawy zadawania pytań pokrzywdzonemu M. R.,
2. obrazę przepisów postępowania – art. 192§2kpk poprzez oddalenie wniosku o przesłuchanie świadka w obecności biegłego psychologa, w sytuacji kiedy Sąd z urzędu wydał postanowienie o wezwaniu biegłego celem przesłuchania pokrzywdzonego w jego obecności,
3. obrazę przepisów postępowania – art. 169§2, art. 170§1 pkt 2 i 5 w zw. z art. 6 kpk poprzez oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie J. A.,
4. obrazę przepisów postępowania – art. 7 w zw. z art. 410 kpk poprzez nieuwzględnienie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy a w konsekwencji dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego a także uwzględnieniu dowodów w sprawie tylko w trym zakresie, który wspierał oskarżenie przy zbagatelizowaniu tych wspierających stanowisko procesowe oskarżonego w szczególności poprzez:
 - a. przyznanie nadmiernej, w sposób bezkrytyczny mocy dowodowej opinii biegłego z zakresu BHP,
 - b. przyznaniu nadmiernej mocy dowodowej zeznaniom świadka M. R.,
 - c. nie danie wiary wyjaśnieniom oskarżonego w zakresie sposobu i organizacji odśnieżania dachu, który to został przedstawiony i zlecony pracownikom,
 - d. powiązanie ustalonej przez Sąd okoliczności braku posiadania przez pracowników w dniu zdarzenia nałożonych hełmów ochronnych z brakiem zapewnienia przez oskarżonego ochrony w tym zakresie

a w konsekwencji:

5. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający że oskarżony dopuścił się zarzucanych mu czynów,
6. obrazę przepisów postępowania – art. 424§1i2kpk poprzez brak wyjaśnienia podstawy prawnej zapadłego rozstrzygnięcia przez przyjęcie wykładni i zastosowanych przepisów, co w konsekwencji wyklucza kontrolę odwoławczą
7. obrazę przepisów postępowania – art. 424§2kpk poprzez brak uzasadnienia wyroku w zakresie orzeczenia środka karnego w postaci nawiązki.

W konkluzji apelacji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd zważył co następuje:

Apelacje są skuteczne o tyle, iż doprowadziły do uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

Sąd uznał bowiem za uzasadniony zarzut naruszenia treści art. 7 i 410kpk poprzez nieuwzględnienie wszystkich istotnych okoliczności ujawnionych w toku rozprawy a w konsekwencji dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego co z kolei spowodowało błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia.

Zgodzić się bowiem należy z zarzutem dotyczącym bezkrytycznego podejścia do treści i dania mocy dowodowej opinii biegłego z zakresu bhp. Nie negując treści opinii sporządzonej na potrzeby niniejszego postępowania, zważywszy na jego przedmiot, kwestie bhp winny być zbadane wyjątkowo wnikliwie, a co za tym idzie opinia z zakresu bhp poddana głębokiej analizie, w szczególności pod kątem obowiązków z zakresu bhp jakie to obowiązki miały spoczywać na oskarżonym w dniu zdarzenia.

Takiej analizy zabrakło a Sąd w zasadzie w sposób bezkrytyczny przyjął kwalifikację zachowania oskarżonego zaproponowaną przez oskarżyciela.

Słuszny jest także zarzut dotyczący braku wyjaśnienia podstawy prawnej zapadłego orzeczenia i rację ma skarżący, iż okoliczność ta uniemożliwia w zasadzie prawidłową kontrolę wyroku a już sama ta okoliczność skutkować winna uchyleniem zaskarżonego wyroku.

Jednocześnie zdaniem Sądu Okręgowego, brak ten wynika właśnie z nader powierzchownej analizy kwestii związanych z obowiązkami oskarżonego.

Kwestia właściwego uzasadnienia podstawy prawnej skazania i wymiaru kary, ma – co wydaje się być oczywiste - niezwykle ważne znaczenie a nabiera .

Podnieść bowiem należy, iż oskarżonemu postawiony został zarzut narażenia określonych pracowników na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu – a uczynić to miał w określony również zarzutem sposób oraz – jako przepis powiązany w kumulatywnym zbiegu z art. 220§1kk, spowodowanie u pokrzywdzonego M. R. obrażeń zakwalifikowanych jako obrażenia stanowiące chorobę realnie zagrażającą życiu i powodujące ciężki uszczerbek na zdrowiu.

Jednakże Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, iż zachowanie oskarżonego mogłoby być zakwalifikowane w taki sposób jedynie w przypadku, kiedy pomiędzy zachowaniem oskarżonego a obrażeniami jakich dozna pokrzywdzony istniałby związek przyczynowy.

Oczywistym staje się tym samym, iż w razie skazania oskarżonego, jakie miało miejsce w sprawie niniejszej, Sąd Rejonowy powinien wskazać w jakich okolicznościach dopatruje się istnienia tego związku przyczynowego.

Niewątpliwie bowiem, do upadku pokrzywdzonego doszło w wyniku pęknięcia eternitu pokrywającego dach, na które to pęknięcie oskarżony wszak wpływu nie miał.

Okoliczność ta, w ocenie Sądu Okręgowego, nie została należycie rozważona, a zdaniem Sądu Okręgowego może ona rzutować na możliwość bądź nie, przypisania oskarżonemu zawinienia powstania skutków wypadku u pokrzywdzonego a co za tym idzie wpływać na kwalifikację prawną zachowania oskarżonego.

Warto przytoczyć w tym miejscu wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2003r. WA 4/03, w którym podniesiono, iż:

Sprawcą przestępstwa z art. 220 § 1 k.k. może być jedynie osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo i higienę pracy, która nie dopełniła ciężących na niej w tej mierze obowiązków, doprowadzając do wywołania bezpośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia. Przestępstwo z art. 220 jest przestępstwem materialnym, a skutkiem niezbędnym dla jego zaistnienia jest właśnie wystąpienie bezpośredniego, realnego (a nie potencjalnego) niebezpieczeństwa utraty życia lub uszczerbku na zdrowiu (to ostatecznie w rozumieniu art. 156 k.k.). W przypadku kiedy owe skutki dla życia i zdrowia rzeczywiście wystąpią, wchodzi w grę kumulatywna kwalifikacja dotycząca spowodowania (z winy umyślnej bądź nieumyślnej) takiego skutku. Nie ulega wątpliwości, iż między zachowaniem sprawcy, a zaistniałym skutkiem (czy to przewidzianym w art. 220 k.k. czy w art. 155 k.k.) **musi istnieć związek przyczynowy**. (OSNwSK 2003/1/403).

Oraz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2002 r. IV KKN 352/98

Przestępstwo z art. 191 d.kk, o znamionach określonych identycznie w art. 220 kk, jest przestępstwem materialnym, a skutkiem decydującym o jego zaistnieniu jest wystąpienie bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub skutków dla zdrowia pracownika, mających postać obrażeń ciała określonych w art. 155 d.kk, aktualnie w art. 156 kk.

Dla przypisania zatem odpowiedzialności karnej na podstawie tego przepisu niezbędne jest wykazanie:

- 1) w zakresie strony przedmiotowej - zaniechania polegającego na niedopełnieniu obowiązku w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy pozostającego w związku przyczynowym z stanem narażenia pracownika na wyżej wskazane zagrożenia,
- 2) w zakresie strony podmiotowej - zawinienia sprawcy w postaci objęcia umyślnością (§ 1) lub nieumyślnością (§ 2) owego stanu zagrożenia.

Oczywistym jest, iż w razie wystąpienia konkretnych skutków dla życia lub zdrowia pracownika niezbędnym stanie się zastosowanie kumulatywnego zbiegu z umyślnym lub nieumyślnym spowodowaniem takiego skutku.

Warunkiem zastosowania takiej kumulatywnej kwalifikacji w odniesieniu do konkretnego sprawcy jest także ***wykazanie adekwatnego związku przyczynowego*** między jego zaniechaniem a owym skonkretyzowanym skutkiem, jak również obejmowania go zawinieniem. (LEX nr 54390).

Sąd Okręgowy całkowicie podziela powyżej przytoczone tezy.

Ich konsekwencją jest zaś to, iż Sąd Rejonowy w niniejszym postępowaniu, winien – w szczególności uznając winę oskarżonego popełnienia czynu z art. 156kk, mieć na uwadze kwestię związku przyczynowego pomiędzy wypadkiem a doznaniem konkretnego skutku u pokrzywdzonego.

W sporządzonym uzasadnieniu brak jest jednak dokonania takiej analizy.

Na marginesie powyższych uwag, Sąd Okręgowy pragnie podnieść, iż odpowiedzialność na płaszczyźnie prawa karnego, osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo i higienę pracy, oceniana winna być szeroko.

Przedmiotem ochrony z art. 220kk jest bowiem **prawo pracownika** do pracy w bezpiecznych i higienicznych warunkach. Przewinieniem jest zaś już narażenie pracownika na brak takich warunków, a które to narażenie może być „dokonane” w sposób różnorodny - czynność sprawcza polega na niedopełnieniu obowiązku w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, a narażenia to ma prowadzić do wystąpienia (ewentualnie) skutków określonych w treści art. 220§1kk.

Przedmiotem tylko „ubocznym” ochrony, jest tu życie i zdrowie pracowników.

Jednocześnie: „Bezpieczeństwo i higiena pracy obejmują zagadnienia z zakresu prawa, ergonomii, psychologii, fizyki, chemii, budowy maszyn i in. (Widzisz, Odpowiedzialność..., s. 64). Na ich straży stoją zarówno przepisy bhp, jak i specjalistyczne normy kodeksu pracy (por. art. 207 i n. k.p.). "Odpowiedzialność za bezpieczeństwo i higienę pracy, w rozumieniu art. 191 d.k.k., wynikać może nie tylko z konkretnego przepisu prawa: zakresu czynności, instrukcji, czy regulaminów, ale nawet z istoty wykonywanych czynności np. w sytuacji, jak w tej sprawie, prowadzenia szkolenia, wiążącego się z powstaniem zagrożenia dla życia i zdrowia szkolonych osób. Nie może bowiem ulegać żadnej wątpliwości, że posługiwanie się przez osoby szkolone pojazdem o właściwościach technicznych, takich jak wózek akumulatorowy, w szczególności w razie niewystarczająco umiejętnego wykonywania czynności obsługi, stwarza niebezpieczeństwo zaistnienia zdarzeń, o jakich mowa w art. 191 § 1 d.k.k. końcowa część zdania" (wyrok SN z dnia 19 kwietnia 1999 r., II KKN 102/97, Prok. i Pr.-wkł. 1999, nr 10, poz. 5).

Te aspekty winny być także brane przez Sąd Rejonowy przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy.

Jednocześnie podnieść należy, iż Sąd uznając, iż oskarżony dopuścił się nie dopełnienia swoich obowiązków w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy powinien w opisie czynu przypisanego, wskazać jakie konkretnie obowiązki zostały przez W. O. naruszone – dokonując w razie konieczności, niezbędnej zmiany opisu czynu, a następnie należycie to uzasadnić.

Reasumując, przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy przeprowadzi wnikliwie postępowanie dowodowe, ze szczególną uwagą rozważając kwestię ewentualnego naruszenia przez oskarżonego obowiązków jako osoby odpowiedzialnej za przestrzeganie przepisów bhp a także rozważy kwestię istnienia bądź nie związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem oskarżonego a skutkami w sferze zdrowia pokrzywdzonego a pogląd Sądu Rejonowego odnośnie tych okoliczności winien być należycie uzasadniony.

Jednocześnie o ile Sąd uzna to za zasadne, winien rozważyć kwestię dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego z zakresu bhp

Zebrane w sprawie dowody oceni w sposób zgodny z normami zawartymi w art. 7 i 410kpk

W razie złożenia wniosku w tym zakresie Sąd Rejonowy winien sporządzić uzasadnienie spełniające wymagania określone w treści art. 424kpk.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.